

N:o 191.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående kapitalökning för jordförmedlingsfonden, gifven Stockholms slott den 24 mars 1911.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att

dels till kapitalökning för jordförmedlingsfonden för år 1912 anvisa ett anslag af 800,000 kronor att utgå af lånemedel;

dels medgifva, att Kungl. Maj:t må under nämnda år disponera fondens samtliga kapitaltillgångar till förlagslån åt hushållningssällskap samt åt aktiebolag och föreningar, hvilka hafva till uppgift att befrämja förvärfvandets af egna hem, under förutsättning, beträffande aktiebolag och föreningar, att dessa af Kungl. Maj:t vid pröfning i hvarje särskildt fall, i den ordning Kungl. Maj:t finner godt föreskrifva, finnas bereda tillräcklig trygghet för att deras verksamhet bedrifves på ett oegenlyttigt och ändamålsenligt sätt, och under villkor att deras bolagsordningar eller stadgar äro upprättade i öfverensstämmelse med af Kungl. Maj:t särskildt föreskrifna grunder;

dels besluta, att för ifrågakvarande lånerörelse skola gälla samma allmänna bestämmelser som hittills;

dels ock medgifva, att Kungl. Maj:t må äga meddela de ytterligare

föreskrifter, som i afseende å ifrågavarande lånerörelse kunna finnas erforderliga.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Oskar Nylander.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 mars 1911.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 greffe HAMILTON,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW,
 VON KRUSENSTIERNA.

Departementschefen, statsrådet Nylander, anförde vidare.

Med bifall i hufvudsak till hvad Kungl. Maj:t i nådig proposition angående bildande af en jordförmedlingsfond föreslagit, bemyndigade 1907 års Riksdag riksgäldskontoret att under åren 1908—1909 tillhandahålla statskontoret ett belopp af högst 2,000,000 kronor samt medgaf, att Kungl. Maj:t finge under nämnda år disponera fondens samtliga kapitaltillgångar till förlagslån åt hushållningssällskap samt åt aktiebolag och föreningar, hvilka hade till uppgift att befrämja förvärfvandet af egna hem. Å lyft lånebelopp skulle erläggas ränta från lyftningsdagen efter fyra procent. Riksgäldskontoret skulle af fondens medel erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som genom ofvanberörda medels öfverlämnande till fonden för riksgäldskontoret förorsakades. Till fonden in-

flytande kapitalbetalningar och räntor, i den mån de icke åtginge till ersättande af riksgäldskontorets ränteutgift, finge intill utgången af år 1909 tilläggas fondens kapital. För lånerörelsen skulle gälla vissa af Riksdagen antagna allmänna bestämmelser, hvilka fastställdes af Kungl. Maj:t genom kungörelse den 28 juni 1907 (Sv. förf. saml. n:r 49), hvar- efter Kungl. Maj:t den 29 november 1907 utfärdade kungörelse med särskilda föreskrifter till iakttagande af hushållningssällskap, aktiebolag eller föreningar, hvilka vilja erhålla statslån från nämnda fond. (Sv. förf. saml. n:r 120.)

Enligt skrifvelse den 24 maj 1909 har Riksdagen, uppå nådig proposition, bemyndigat riksgäldskontoret att under åren 1910 och 1911 tillhandahålla statskontoret för utlämnande af lån från jordförmedlingsfonden så stort belopp, att detta tillsammans med hvad som under åren 1908 och 1909 af för dessa år anvisade medel blifvit för ändamålet till statskontoret öfverlämnadt, uppginge till högst 2,000,000 kronor, äfvensom medgifvit, att Eders Kungl. Maj:t ägde under åren 1910 och 1911 disponera fondens samtliga kapitaltillgångar till förlagslån åt hushållnings-sällskap samt åt aktiebolag och föreningar, hvilka hade till uppgift att befrämja förvärfvandet af egna hem. Tillika beslöt Riksdagen, att för ifrågavarande lånerörelse skulle gälla samma allmänna bestämmelser som dittills, samt föreskref, att riksgäldskontoret skulle af fonden erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som genom ofvanberörda medels öfverlämnande till fonden för riksgäldskontoret förorsakades. Slutligen medgafs, att till fonden inflytande kapitalafbetalningar och räntor, i den mån de icke åtginge till ersättande af riksgäldskontorets ränteutgift, finge intill utgången af år 1911 tilläggas fondens kapital.

Såsom af det anförda framgår finnas endast till innevarande års slut medel för här ifrågavarande ändamål anvisade. Då emellertid de skäl, som i statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden den 9 april 1907 af dåvarande departementschefen åberopades för bildande af en jordförmedlingsfond, alltjämt äga sin fulla giltighet, synes det mig synnerligen önskvärdt, att Eders Kungl. Maj:t äfven efter utgången af innevarande år blir satt i tillfälle att genom utlämnande af lån af ifrågavarande slag underlätta inköpet af till utstyckning i mindre lägenheter lämpliga jordområden. Detta är ock så mycket mera af behovvet påkalladt, som det visat sig, att egnahemsrörelsen år ifrån år omfattas med alltjämt växande intresse.

Enligt de af Eders Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1910 godkända grunder för förändrad uppställning af riksstaten skall

emellertid hädanefter nödig kapitalökning för jordförmedlingsfonden anvisas såsom anslag på riksstaten.

Fondens utlånta kapital beräknas af statskontoret i dess underdåniga skrifvelse den 14 december 1910 med beräkning af statsverkets inkomster för år 1912 att vid 1911 års utgång uppgå högst till 2,000,000 kronor, hvilket skulle komma att motsvaras af en skuld till riksgäldskontoret å samma belopp. Kapitalåterbetalningarna å lån låta sig icke på förhand beräknas, då de i allmänhet skola verkställas allenast i mån af egendomarnas försäljning.

Utlåningen från denna fond har hittills belöpt sig till:

år 1908 kronor 533,000, år 1909 kronor 246,600 och år 1910 kronor 392,900, eller tillsammans för dessa tre år 1,172,500 kronor; alltså i medeltal närmare 400,000 kronor om året. Därest lånebehovet icke visar sig större än hittills, skulle det anslag, som bör i riksstaten för år 1912 uppföras såsom kapitalökning för fonden, kunna begränsas till 400,000 kronor, helst under närmaste år kapitalafbetalningar i icke allt för ringa omfattning kunna jämlikt de bestämmelser som gälla för återbetalning af från jordförmedlingsfonden utbekomna lån, väntas tillflyta fonden. Då emellertid Riksdagens afsikt hittills varit, att intill 1,000,000 kronor om året böra vara för ändamålet disponibla, i händelse af behof, synes anslaget böra för år 1912 bestämmas till 800,000 kronor.

Vid bifall till hvad sålunda föreslagits kommer, jämlikt förenämnda grunder för förändrad uppställning af riksstaten, räntegodtgörelse till riksgäldskontoret från denna fond ej vidare att äga rum; ej heller skola inflytande räntor framdeles tilläggas fondens kapital.

Med återopande af hvad sålunda anförts och i anslutning till mitt anförande till statsrådsprotokollet den 13 januari 1911 i fråga om framställning till Riksdagen beträffande kapitalökning åt, bland annat, ifrågasvarande lånefond, får jag därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att

dels till kapitalökning för jordförmedlingsfonden för år 1912 anvisa ett anslag af 800,000 kronor att utgå af lånemedel;

dels medgifva, att Kungl. Maj:t må under nämnda år disponera fondens samtliga kapitaltillgångar till förlagslån åt hushållningssällskap samt åt aktiebolag och föreningar, hvilka hafva till uppgift att befrämja förvärfvandet af egna hem, under förutsättning, beträffande aktiebolag och föreningar, att dessa af Kungl. Maj:t vid pröfning i hvarje särskildt fall, i den ordning Kungl. Maj:t finner godt föreskrifva, finnas bereda tillräcklig trygghet för att deras verksamhet bedrifves på ett oegennyttigt

och ändamålsenligt sätt, och under villkor att deras bolagsordningar eller stadgar äro upprättade i öfverensstämmelse med af Kungl. Maj:t särskildt föreskrifna grunder;

dels besluta, att för ifrågavarande lånerörelse skola gälla samma allmänna bestämmelser som hittills;

dels ock medgifva, att Kungl. Maj:t må äga meddela de ytterligare föreskrifter, som i afseende å ifrågavarande lånerörelse kunna finnas erforderliga.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

Carl Mörner.